

CULTUREEL KOLONIALISME?

GESPREK MET MARK DEPUTTER (DANÇA NA CIDADE, PORTUGAL)

In *Etcetera* 87 (juni 2003) publiceerden we een gesprek met de Zuidafrikaanse danser-choreograaf George Khumalo naar aanleiding van *Alma Txina*, een project opgezet in het kader van Africalia in Maputo (Mozambique) waarin vier PARTS-afgestudeerden en choreograaf Thomas Hauert kleine voorstellingen maakten met Mozambikaanse dansers. Er rezen toen vragen met betrekking tot de manier waarop de Europese cultuur zich ging verhouden tot de Afrikaanse. Was dit een vorm van cultureel kolonialisme? Was het vermoeide oude continent zelf op zoek naar nieuwe impulsen? Hoe kon deze uitwisseling op een vruchtbare en 'faire' manier georganiseerd worden? We legden diezelfde vragen voor aan de Vlaming Mark Deputter, die sinds 1995 in Lissabon de organisatie Danças na Cidade leidt en van daaruit op onvermoeibare wijze heel wat culturele projecten in Afrika (waaronder *Alma Txina*) boven de doopvont heeft gehouden. In de marge van dit gesprek tekenden we enkele opmerkingen op van Theo Van Rompay, adjunct-directeur van PARTS, in verband met de rol die deze door Anne Teresa De Keersmaeker opgerichte dansschool in de culturele globalisering speelt.

De eerste contacten dateren uit 1984, toen de ondertussen veel te vroeg overleden Monica Lapa van Danças na Cidade in het kader van Lissabon Culturele Hoofdstad met twee Portugese choreografen (Clara Andermatt en Paolo Ribeiro) uitgenodigd werd om een project te realiseren in Kaapverdië: daar werd gedurende vier maanden met autochtone dansers gewerkt en het resultaat van dat werkproces werd getoond in Kaapverdië zelf en in Lissabon. Met de informatie die zij via die weg verkregen hadden, bleven een aantal van die Kaapverdische dansers verder werken en vormden zij een gezelschap.

MARK DEPUTTER In 1997 namen ze opnieuw contact op met Danças na Cidade: ze wilden een ambitieus project opzetten dat het ontwikkelen van een dansschool en van eigen producties met internationale tournees zou omvatten. Het project was veel te groots voor een kleine organisatie als de onze en we waren er ons meteen van bewust dat dergelijke processen langzaam dienen te verlopen. We zijn naar Kaapverdië gegaan om te zien wat er bestond en zijn dan begonnen met wat het eenvoudigst te organiseren was, namelijk workshops. Ook al kwam de vraag vanuit Kaapverdië zelf, ze sloot perfect aan bij een aantal ideeën die we op dat ogenblik omtrent onze eigen werking hadden. Het tweejaarlijks festival dat Danças na Cidade in Lissabon organiseerde, had een eigen geschiedenis: het was gestart als een lokaal dansplatform; de eerste editie ervan vond plaats in 1993. Toen ik in 1995 in Lissabon begon te werken was het al duidelijk dat dit lokale festival een internationaal karakter moest krijgen. Na de editie van 1997 maakten we de reflectie: 'we noemen ons dansfestival wel internationaal, maar in feite tonen we enkel voorstellingen die uit Europa komen, producten behorend tot eenzelfde cultuur waarvan we alles begrijpen, gemaakt door groepen die vlot reizen. Eens je die grenzen te buiten gaat, wordt het zoeken naar hedendaags werk veel complexer.' Die bedenkingen kwamen samen met de vraag uit Kaapverdië. Het was ons dan ook meteen duidelijk dat we niet gewoon naar daar konden gaan en enkele groepen kiezen om uit te nodigen op ons festival. Het door hen voorgestelde megaproject werd verlaten voor de idee van een traject bestaande uit kleine stapjes gespreid over verschillende jaren om zoveel mogelijk beweging(en) tot stand te brengen tussen de twee partners. Daaruit groeide het project *Dançar o que é nosso* ('Dansen wat van ons is').

Het was niet zo simpel om in Kaapverdië iets op te zetten: er zijn gewoon heel weinig middelen; je moet flexibel inspelen op wat zich aandient. We hebben één of twee keer per jaar workshops ingericht waarop we voor twee of drie weken mensen uitnodigden uit Portugal, uit West-Europa en Amerika; zij werkten met de dansers uit Kaapverdië of hielpen hen bij het ontwikkelen van hun projecten. Jaarlijks hielden we een internationale bijeenkomst in Lissabon waar we –omgekeerd– dansers, choreo-